

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temeljuobičajnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. tiskaju se naputnicom ili položajnicom pošt. stacionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod narudbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se izvan plaća postarina, ako se izvana napisu "Reklamacija".

Cekovnog računa br. 84749. Telefon tiskare broj 30.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rasca male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovice.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Islazi svakog četvrtka epodne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. epodpisani ne tiskaju. nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5, odn. K 250 na pol godine.

Izvan carevine više postarina. Plaća i uticaju se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaoštali 20 h., koli u Puli, toll izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se nazvoljuju sva pisma i predplata.

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“.

Sretna bijaše misao neumornog ravnateljstva naše velezaslužne „Družbe“, što je urekao ove godine glavnu njezinu skupštinu u čarobnoj Malinskoj, na drvenom našem otoku Krku. Koli seoce Malinska, toli sjelo mjestne občine Dubašnica, seoce Bogovići, bijahu okićeni raznobojnim zastavama, osobito našom krasnom trobojnicom. U tom sjelu i to u obćinskoj dvorani obdržavalo se je glavnu skupštinu dne 15. o. mj.

Ravnateljstvo „Družbe“ doplovlilo je u Malinsku okolo 9 sati u jutro sa znatnim brojem članica i članova „Družbe“ iz čitave Liburnije novim i vrlo udobnim parobrodom „Tatra“ ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva na Rieci. Gruvanje mužara i oduševljeni živoklici sakupljenog pučanstva na obali pozdraviše dolazeće gostove na parobrodu.

Obćinski načelnik g. Bogovići nazove dobrodošlicu ravnateljstvu „Družbe“ i ostalim suputnikom a njemu se srdačno zahvalio ravnatelj g. Spiničić na krasnom bratskom pozdravu i dočeku. Dugačka povorka uputila se iz Malinske u selo Bogovići pozdravljena uz put domaćim obćinstvom sa živio-klici, dočim su mužari glasno odjekivali i zvonovi župne crkve sv. Apolinara prijazno dolazeće pozivali na službu božju.

Na trgu pred crkvom, obkoljen od svojih župljana u blagdanskom ruhu pozdravi nadošle tamošnji velezaslužni i večečastni g. župnik Mihovil Mužina sljedećim nagovorom:

Veleučena, mnogopoštovana gospodo i braćo! Slavni odbore!

Kad su dva solonska brata Ciril i Metod na poziv moravskoga kneza Rastislava uputili se k njegovom kraju, prva njim je bila skrbb, da pronadju slova, da složje knjige u materinskom jeziku slavenskom, iz kojih bi onaj narod, navlastito djeca njegova učila se, izobrazilo se, prosvjetila se.

Kad ja danas gledam u našoj ravnoj i pitomoj Dubašnici toliku gospodu, prijatelje našega puka, srce mi radostno kuca, jer mi se čini, da vidim onu zlatnu nit, koja se provukla od vremena Cirilovih i Metodovih do današnjega dana. Sveta dva brata, da dōđu do svoje svrhe, počela su narodnim jezikom, počela su djecom a eto prosvajda i naša „Družba“ sv. svrhu Apostola slavenskih sredi prosvjetlu hrvatskoga našega naroda u pokrajini Istri i osnivajuće škole navlastito ondje, gdje ih neima. Prayom su moravska djeca, kad su čula slavenske Apostole zborili u njihovom jeziku hvalala pohepno njihovu nauku, a za takovom naukom vapije, toliki broj naše zapustene djece, za njim vapije do 15.000 hrvatske naše dječice!

Buduće je dakle cilj naše „Družbe“ skroz kršćanski, skroz prosvjetni, buduće da ste gospodo i danas k nam došli, da tu svrhu promičete, ja kao predstavnik ove naše crkve, kao predstavnik skromne naše hrvatske čitaonice, pozdravljam Vas u moje ime, u ime svećenstva moja župe

i svega našega otoka kličuće Vam od srca: Dobro nam došli!

Sad izvolite veleučena i mnogopoštovana gospodo uljesti u hram Božji, da slušate sv. misu u našem starohrvatskom jeziku, u onom jeziku, malom promjenom, u kojem su progovorili slavenskim narodom naši sv. Apostoli sv. Ciril i Metod. Dodajte svi, da im se pomolimo, te oni svojim mogućim zagovorom izprose od g. Boga blagoslov na sav naš mili hrvatski narod, napose na našu plemenitu „Družbu“.

Na ovaj rodoljubni pozdrav odgovoriše prisutni burnim živio-klici dočim se je „Družbin“ ravnatelj srdačno zahvalio veleč. gosp. župniku obećav mu svečano, da će „Družba“ uvijek nastojati, da postigne svoju svrhu na čast božju i na spas našega naroda.

Iza toga unidjōše svi u župnu crkvu, u kojoj je odpjevao veleč. g. Mužina uz asistenciju dvojice svećenika, starostenjskim jezikom sv. misu. Na orguljah pjevali su skladno crkveni pjevači. Koli pjev veleč. gg. svećenika u milom našem jeziku, toli odgovor pjevača na orguljal, dirnulo je duboko sve prisutne, napose one, koji nisu čuli, ili riedko čuju oriti slavu Bogu u slavkom našem jeziku.

Po sv. misi uputilo se ravnateljstvo „Družbe“, mnogobrojno domaće svećenstvo, obćinsko zastupstvo sa načelnikom, članovi i domaće obćinstva, gospoda iz Krka itd. u prostranu obćinsku dvoranu, koja bijaše tako puna, da su morali mnogi iz vana skupštini prisustvovati.

U urećeni sat otvori ravnatelj skupštinu ovim nagovorom:

Velečienjene gospodje i gospodjice, velečtovana gospodo!

Prema propisu koj se je netom proveo, sakupio nas se je broj što ga propisuje § 25. pravila za obdržavanje skupštine odnosno za stvaranje valjanih odluka. Sakupio nas se je više i mnogo više nego li to pravila propisuju, te mogu kako i činim otvoriti ovu skupštinu.

Prije svega dužnost mi je da umolim slavnu skupštinu, da blagoizvoli opravdati „Družbin“ ravnateljstvo, što je malo zakasnilo sa sazvanjem skupštine. Po § 22. „Družbinih“ pravila imala bi se glavna redovita skupština „Družbe“ obdržavati do svršetka svibnja, a mi smo eto 15. lipnja. Malo je to zakašnjenje, prouzrokovano također tim, što su nekoga gg. članovi ravnateljstva bila mjeseca svibnja zaokupljena izvanrednim poslovima (sesanak novooara), te sam stalan, da će slavna skupština biti tako dobra i opravdati to zakašnjenje i prihvatiti sljedeći predlog ravnateljstva:

„Skupština članova i članica „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ sakupivši se dne 15. lipnja 1905. u Dubašnici, opravdava ravnateljstvo iste „Družbe“, što je zakasnilo danom sazova redovite glavne skupštine za upravnu godinu 1904. te smatra svoju današnju skupštinu pravovaljanom redovitom glavnom godišnjom skupštinom“. (Skupština primi taj predlog).

Slavna skupštino! Poslie prihvata toga predloga, na čem sl. skupštini zahvaljujem, i odmah početkom skupštine, težko mi je dužnost izpuniti.

Ako sam par prošlih godina žalostan Vam javljao, što neima medju nami na skupštini pokrovitelja, a prije predsjednika naše „Družbe“, to morani danas još žalostniji, prežalostan iznieti, da toga istoga pokrovitelja a prije predsjednika „Družbe“ neima medju živimi. (Duboko dirnut nastavi).

On, rođen na ovom otoku, u Vrbniku nad morem; un uzgojen tuđom knjigom i na tuđih učilištih; on službujuć u otudjelom gradu u težkih okolnostih za naš narod i u onoj pokrajini u kojoj je služio; on koji je prvi bio pozvan od diela našega naroda u Istri, da ga zastupa pred većim zborom, u carevinskom vieću, koj je tu prvi dignuo glas u ime Hrvata Istre a za njihova pogužena ljudska i narodna prava, i dizao ga neustrasivo kroz prvih 18 godina; on koji je bio prvi predsjednik naše „Družbe“, kojega junacki glas ste slušali kroz sedam godina na „Družbinih“ skupštinah, koji je dolazio postojano, svakim vremenom, iz Krka u Opatiju i na Volosko k sjednicam ravnateljstva; on koj se je prije 5 godina radi svojih klonulih tjelesnih sila zahvalio na predsjedničtvu, a koga je tadanja skupština imenovala doživotno pokroviteljem „Družbe“; on, koj i tad nije prestao misliti i raditi za „Družbu“, bilo u obće za naš narod, te i posebice za svoje rodno mjesto; on, uzor marljivosti i radinosti i mara za hrvatsku stvar; on s kojega imenom je združeno buđenje našega patnika u Istri — Dr. Dinko Vitezić izdahnuo je svoju veliku dušu zadnjih dana minule godine. Danas u skupštini neima ni njega nit nam je prispio njegov pozdrav. Medju nami je samo njegov duh, i taj nek ostane s nami. Kako smo ga drugda, bilo prisutna bilo odsutna pozdravljali, tako kliknimo danas iz svih naših raztuzenih duša: Slava dru Dinku Viteziću!

(Skupština je štoječ slušala te riječi i bolno klicala: Slava dru Dinku Viteziću!) Ali s tim ne svršava žalostna žica, u koju moram danas udarati.

Uz dra Dinka Vitezića, toli zaslužna za istarske Hrvate, oplakujemo mi danas muža zaslužna za sve Hrvate, za sve Slavene, za ciele kršćanski svet, oplakujemo Vitezićeva prijatelja Josipa Turja Strossmayera, preminuloga prošloga mjeseca travnja. Njemu je težko naći para. Jedva je koji pojedinac čovjek radio u tolikih smjerovih i toliko uradio koliko Jos. Juraj Strossmayer. Njega, ne bez razloga, slavi njegova, sada obudovjela biskupija, kojoj je ostavio u Djakovu vječan veličanstven spomenik u divnoj stolnoj crkvi. Slavi ga ciele Hrvatski narod kao svoga velikoga, najvećega dobročinitelja. Slave ga svi Slaveni, predstavljajuć ga uzorom slavenskoga čuvstvovanja. Odlikovala ga je i pohvalila katolička crkva po velikom papi Lavu XIII. Slave ga svi pravi kršćani radi njegove i rećenoga sv. oca pape velike ideje u ujedinenju istočne i zapadne crkve. Slavi ga ciele izobraženi svet radi njegova uma, znanja, govorničkoga dara. Mi ga i slavimo, i dičimo se s njim, i zahvalni smo mu ne samo za ono, što je uradio za svet, za crkvu, za Slavene, naročito za

cieli hrvatski narod, a tim i za nas istarske Hrvate, nego i za to, što je žrtvovao za naša pojedina društva, najzda za „Djač. podpor. društvo“, a još prije za našu „Družbu“ i „Bratovštinu“ i razna druga društva. Kličemo i ovdje: Slava Jos. Jurju Strossmayeru. (Skupština slušajuć i te riječi stoječ opetuje klicaj predsjednikov).

Umro je prošle godine također Mijo Laginja bivši župnik i dekan u Kastvu, i član obraničkoga suda „Družbe“. Slava njegovoj uspomeni! kliču s predsjednikom skupštiniari.

S Vitezićem i Strossmayerom izgubili smo dva velika muža. Oplakujemo ih najbolnije. Al kod plača nesmiemo da ostanjemo. Najblažom uspomenom na nje, valja da radimo svak gdje koliko možemo u onom smjeru, u kojem su oni radili, naročito za prosvjetu, napredak, slobodu našega hrvatskoga naroda.

I danas smo se sastali na njezi rad. Ravnateljstvo, odnosno njezini pojedini članovi, izrjestiti će skupštinu o poslovanju „Družbe“ u prošlog god. 1904., i saslušati skupštinare, kako da „Družba“ što lakše i brže postiče svoju svrhu.

Sastali smo se na ovom otoku punom slavniih uspomena hrvatskih, uspomena na hrvatske kraljeve koji su također nad njim vladali, uspomena na divne hrvatske knezove Frankopane. (Vječna njim slava). Sastali smo se na ovom otoku, koji je dao Hrvatskoj domaji toliko muževa; na ovom otoku, na kojem je toliko spomenika glagoljskih, na kojem se je staroslavenska služba Božja uzdržala a u najnovije doba i učvrstila kako samo malo gdje i kako smo to danas mogli čuti i vidjeti. Sastali smo se u ovom njezisti, koje dieli slavu cieloga otoka, u ovom kraju, koj uz malo brige sa strane oblasti mogao bi biti jedan najbujnijih i najkrajnijih u pokrajini Istri.

Otok ovaj doista netreba škola sa strane „Družbe“ — ustanovile su jih oblasti marom naših vrijednih ljudi; na njem je „Družba“ tek pomogla ustanoviti zabavište u Vrbniku, u rodnom mjestu neprežaljenoga Vitezića.

Al nek se i s toga otoka, koli slav-noga, čuje ljetos glas „Družbe“, i različe po svih prijedjelih hrvatske domovine.

Treba još škola, i krvarvo treba, na drugih kvarnerskih otocih: Cresu, gdje se velika većina djece mora gušiti tuđim si jezikom; u Vel. Lošinj, gdje imadu tuđinci Čozoti prilike da daju naučati svoju djecu u svojem jeziku, dočim nemaju takve prilike domaći sinovi u svojem, oni, koji su se s ostalom hrvatskom braćom borili i nedavno za Austriju; u Malom Lošinj, gdje već tri učiteljske sile rade, a gdje će trebati toga što dalje to više.

Treba škola, i koliko, po celom istarskom poluotoku, i ravnateljstvo učinilo je gdje je što moglo.

Usljed vapaja interesovanih, i videć potrebu sagradila se je nova školska zgradica u Vinkuranu kod Pule, i povećala za jedan razred škola u samoj Puli — u onoj Puli, gdje i občina i država troše toliko sto i st. tisuća za školske zgrade i

učitelj, talijanske i njemačke, al neda, u ni novčića za škole Hrvatima, koji moraju samo za tuđinske škole doprinositi, Hrvatima, sinovima onoga naroda, koj državi daje baš u Puli najviše krvavoga darika.

Usljed vapnja i videć nuždu sagradila je „Družba“ školsku zgradu u Raklju i namjestila učitelja pak učiteljicu, našta prostorije i namjestila učiteljicu u Sv. Marini; namjestila učiteljicu u Brgradu; priradila prostorije i namjestila drugu učiteljsku silu, učiteljicu, u Livaduh, a gradi školske zgrade u Zrenju i Sv. Luciji kod Oprtja, u Fabčić kod Višnjana i Drenju nize Sv. Marine, i namjestiti će ako Bog dade na skoro učitelje ili učiteljice.

Prijomogla je k gradnji ili pregradnji školskih zgrada na Pazu, na Humu, u Sušnjevici, i sagradila u Sv. Lovreću-Predubac ili Vlakovom. U ovih dvih posljednjih mjestih, gdje su po c. k. školskih oblastih zakonito ustrojene škole, mora „Družba“ nagradjivati ili plaćati učiteljske sile, jer c. k. oblasti neće ili nemogu — svakako nekasto za nje i za državu cilju — pribaviti valjanosti svojim odlukama, utemeljenim na pravu i zakonu.

Iste te oblasti veće da nemogu zapriečiti, a ja velim da neće da zaprieče, da pokrajina daje do 10.000 K godišnjih za „Legu Nazionale“, društvo, za koje znadu one kako i mi, da u Istri uzdržuje škole ne za talijansku djecu, nego za to, da se odnarede hrvatska djeca; neće, da zaprieče da se „Legi Nazionale“ daje 10.000 K godišnjih iz pokrajinske blagajne, u koju doprinajšu također Hrvati; neće, da zaprieče posve nemoralan čin, kojim se sili Hrvate, da za odnaređivanje hrvatske djece još i privatnim društvom, podupiranim inače iz Italije, plaćati moraju!

I to sve se događa pri obstojnosti zakona već od 1869., dakle 36 godina, po kojem bi morala obstojati svagdje škola, gdje ima u okrugu jedne ure 40 djece školske, i drugoj obstojnosti zakona, da ima svaka narodnost pravo, da se podučaje u svojem jeziku.

Događa se, da za hrvatsku djecu i hrvatskim novcem i oblasti uzdržavaju tuđe škole; događa se eto, da i „Legi“ novci hrv. porezovnika uzdržuje za hrv. djecu tuđe škole; i događa se, u brk svim zakonima, da stotine hrvatskih okružja neima nikakve škole.

Tomu zulumu odpomaže ponekle „Družba“ ustrajanjem škola i razreda; al na mnogih mjestih nesmaže toga ljudi prose, pišu, dolaze i osobno, po dan voda, da obrazlože potrebu škole. Članovom ravnateljstva krvare sreća videć, da nemogu zadovoljiti, gdje su uvjereni da je nužno.

Nemogu, jer ne dopuštaju sredstva. Već i tako su njih god. 1904., i tekće preveć iscrpili. Prošle godine 1904. potrošila je „Družba“ za 25.000 K više nego li dobila, a dobila je manje nego li 1903. Što je više potrošila, erpila je iz dohoda prvanih godina.

Vjeruje, da nije ravnateljstvo trošilo lakokomišljeno, nego jako promišljeno i samo tamo, gdje bijaše krvava potreba.

Veći izdatci, za krvave potrebe, a manji dohodci prisilili su ravnateljstvo „Družbe“ na to, da je onomadno dalo na narod poseban proglaš za izvanredni darak.

Tim proglašom već se je Hrvata i Hrvatica odazvalo, i ja sam uvjeren, da je to samo početak.

Pr-dlog veleš. gosp. Gremera, neka dade svaki Hrvat i Hrvatica, tole prenočan, samo jednu krunu, vrlo je simpatičan. Malo je odraslih, zdravih Hrvata i Hrvatica, koji nebi mogli odtrgnuti jednu krunu, i pristedit za bud na čemu (odjelu, nakitu, užiku) te darovati „Družbi“. A za one, koji nemogu dati krune, eno primjera onoga Hrvata, koji je dao za se 1 krunu, a 5 za one, koji je nemogu dati.

Ja ne tajim, da Hrvati i Hrvaticice imadu davati često, sad za ovu sad za onu narodnu potrebu. — Al s jedne strane, nisu jedini oni, koji tako rade. Daju i

pripadnici drugih narodnosti. Eto Talijane Akilija Conighi, koji je ostavio „Legi“ 54.000 K (i to naročito za tri škole u hrvatskih mjestih). Eno Talijanac, grada Zadra, brojećih 10—12.000 stanovnika, koji su u dvih godinah darovali „Legi“ 87.000 K.

S druge strane što bi iz Hrvata bilo, da nisu pojedinci darivali za potrebe naroda! Gdje bi bila akademija, gdje sveučilište, da se nije našla vrlo darežljiva ruka blagopok. biskupa Strossmayera; i tolikih drugih ruku u manjoj mjeri? Gdje tolike druge manje ustanove, koje pospješuju napredak naroda? — Ili valja darivati, ili se nenapreduje; dapače u našem slučaju, propada na narod u ovoj pokrajini, umanjuje se cjelokupni hrvatski narod.

Ja ne zdvajam. Uz vjeru u Boga, ja polažem nadu u hrvatski narod, u domoljublje, u poštivnost Hrvata i Hrvatica.

Hipnoj oskudici pomoći će izvanrednim darcima, a inače stalno doprinositi redovito raznim načini. — Naći se i na dalje utemeljitelja i utemeljica, koji će doprinositi veću svotu. — Ustrajati će se i na dalje podružnici, i raditi će sve to gorljivije obstojeće. I na nje ju postavljam osobitu važnost. I s malimi prinosi pojedinih članova i članica sabere se mnogo, ako jih je mnogo. K tomu je tu i velika moralna korist. Svaki koji se učlani, ne samo da doprinosi za potrebe naroda, nergo i pokazuje se činom cjelokupnoga hrvatskoga naroda, sinom domovine Hrvatske, svjestan si je, da čini domoljubno djelo. S toga nemogu a da dosta preporečim, svim svjestnijim Hrvatima i Hrvaticama, da u svakom mjestu i mjestincu gdje žive, ustroje podružnicu „Družbe“.

Naše rodoljubno novinstvo stalno će i na dalje sabirati darove od pojedinaca i skupa ljudi, te priobćivati jih, i poticati na daljnje sabiranje.

I na dalje priredljivat će se zabave u korist „Družbe“, kaošto se je priredilo n. pr. koncertat dne 9. siječnja t. g. u Zagrebu, kaošto će se 9. srpnja opet, kaošto se je drugda drugdje, i kaošto može svako društvo bar po jednu prirediti u godini. Pri tom neka budu troškovi što manji.

Ni dohodci od žigica, cigaretnoga papira i tulčića, kave, sapuna, i možda drugih predmeta neće uslanuti.

Činiti će svoju prama svojim namjerama i klub Istra u Zagrebu, kaošto to sada čini i kako bi mogao biti uzorom drugim onoga staleža iz kojega obstoji.

A što da rečem o „Cirilo-Metodskih zidarih u Zagrebu“, koji dan na dan za „Družbu“ rade, kupe, sabiru, potiču i prireduju zabave, sudjeluju kod njih, svaki čas nove izvore smišljaju; koji su dali tiskati cirilo-metodske biljege; koji na svoju ruku prodaju žigice, da bude tako dobitka za „Družbu“ i od onih, koji neće da rabe one druge, već prije obstojeće žigice „Družbe“.

Hvala njim, i srdačna hvata. Srdačna hvata svim, koji prireduju zabave u korist „Družbe“, koji sabiru za nju, hvata odborima podružnica, i njihovim članovom i članicama, svim darovateljem i darovateljicam, svim prijateljem „Družbe“ koji njoj činom svoje prijateljstvo izkazuju, svima, koji omogućuju, da „Družba“ spašava hrvatsku djecu od crnih neprijatelja. Svoje prijateljstvo i svoju ljubav izkazivali njoj i dalje! Što činite za nju, činite za hrvatski narod, za cilju domovinu Hrvatsku!

Što bih bio u drugih okolnostih već učinio, to činim sad:

Predstavljati i pozdravljati predstavnike stampe, pozlavitoga gospodina Matka Mandića, glavnoga suradnika „Naše Slože“, veterana u narodnoj borbi, veseleći se upravo njegovu dolazku (divoranom se ozvanja oduševljeni živio); i veleć. Mata Brusića, urednika „Pučkoga prijatelja“, koji toli uspješno djeluje poglavito na go-spodarskom polju (živio!).

Pozdravljam najsrdačnije sve Vas, koji ste se odazvali pozivu „Družbinog“ ravnateljstva, te došli u tako-ljepom broju k skupštini. I Vas, koji ste ovamo došli zajedno svačim s parobrodom; i Vas, koji ste došli sa raznih strana ovoga slavnoga oteca i od drugud; i Vas Dubašljana-s duhovnima i svjetlovnim poglavarem na čelu, koji ste nas tako bratinski dočekali i dali nam na porabu obće zgradu. Živili i zdravi bili svi, zajedno s Vasima!

(Škapstinari prekidaoše često oduševljeno izrečeni nagovor g. ravnatelja „Družbe“, a, na koncu udarise svi slozao u dugotrajno peskanje i odobravanje).

(Konac slijedi.)

Učiteljska rič u zgodno doba.

(Konac.)

Naravno, da na hienčinu svatko ima pravicu navlaži kritikom! Učitelj, koji se svacim više bavi, nego sa školom, koju smatra svojom torturou, može li on pravom zahtjevati, da se ga visoko poštuje cijeniti? Ne može! Sve priznanje i svaka slava ide radu i poštivnosti, a ne osobi i naslovu. Samo osoba i imo „učitelj“ ne obuhvaća strogo pojam „čast i slava“. Živimo ho u vieku rada!

Ima mnogo i premmogo ljudi, koji bi htjeli jedino svojom izvanjštinom sebi prokričiti dostojanstvo i auktoritet; za to gramze za novcem. Al to su, lješimo se, niske duše! Daleko veću pravicu ima to zahtjevati znanju, al sve priznanje, hvala i ponos pripada znanju spojeno sa radom. Nas učitelje jedino će dignuti ovo posljednje i tomu se učičemo. Rad i znanje blaži, tješ, diže, usrećuje i rabi udiviljenje. Novac je vrlo dobro i ugodno sredstvo, koje nek nam služi da počteno živimo i u svrhu sticanja sredstava namjerjenim za više čovječanske ciljeve. Naglasujem, da će učitelj svojim školskim intenzivnim radom i ujedno izvanskolskim ponašanjem prisiliti moralno i svećenstvo i narod da ga časte i izkažu priznanje. Buduć ne može biti vrijedna rada bez doličnog znanja, za to učitelj nek ne prestane do smrti učiti, raditi i učiti, a zasluženo plaća neće mu uzmanjkati. Jedino ovaj put dovest će učiteljstvo do holjeg i častnijeg društvenog i materijalnog položaja. Činjenica je, da baš oni učitelji, koji se najmanje mogu ponositi svojom uzgojnim radom, najveć znadu glavu dizati i rogoboriti proti svima i svakomu, jer im se čini tobož krivo! Analogus biva sa svećenicima takove svojti. I mi učitelji, zašto da to tajmice, ne hvalimo nemarne svećenike, osobito one, koji žive da žive i koji sramote sebe, svoj stališ i rod; al ove dobro poznade i njihovo stado, te ih odsudjuje i izbjegava. Pa nedaj Bože, da nije na svietu sudija pravedna kritika, koja drži na uzdi ljude.

Činjenica nadalje obstoji, da najradije vode do razmirica na selu medju malovrijednim učiteljem i svećenikom. Pa da se mi za par ovakovih svadjamo i cjepkamo u strauke?! Ja sam osvjedočen, dodje li kada nesrećom u nas do toga, prouzrokovat će to podla i ništetna bića bez načela i značaja. Pošteno i rodoljubno svećenstvo i učiteljstvo i narod neće ih slijediti, jer svima nisu zaista oči izkopane ni pamet potamnila. Ljubav ho jedino nas spasava, rješava i drži; mirnoća i nesklad još nikomu za dugo koristio nije.

Bratska će dakle „Zaveza“ držati svoju redovitu godišnju skupštinu u Puli. Korak njeni je svakako promišljen. Pozvala je već naša učitelj. istarska društva da joj prisustvuju i da se k njoj prikllope. Već radi svoga naslova „jugoslavenskoga“ taj korak je poduzela. Druga joj je svrha, da predobije za sebe hrvatsko učiteljstvo Istre. „Zaveza“ drži, da je Zec & Comp. već njezin. Njegovi interesi i njegovih pajdasa izvan su kruga moći i djelovanja „Zavezica“, za to oni nisu „dušom i telom“ njeni; za to i dvojim, da će u kolo jeno učiti i doći na njezinu skupštinu. Vidjet ćemo! Ostalo učiteljstvo izim nezatnih izuzetaka

ostaje pri svojem: „noli turbare circulos meos!“ Ostavite nas vi, sjeverna braćo, pri našem radu mirae; poštojte želju većine našeg učiteljstva, no-očežavajuće još većma i tako teški položaj naš; ne dielite nas! Ako hoćete nam pomoći, a vi nas slobodno možete poučiti, kako ćemo moći više koristiti sebi u čast i narodu u slavu; dajte, izvolite nas još ljescije složiti, dajte nam primjera i pobude učiteljske svijesti i ponosa; ulijte u nas duha organizacije i solidarnog rada, daha samosvijesti, rada, samozataje, prigora; držite nas budne u borbi za poboljšanje našeg oskudnog materijalnog stanja; podajte nam žrtava u hatar zvaničnog i narodnog ponosa, da budemo još bolji narodnjaci, Hrvati i Slaveni; dajte, dajte, izvolite — — ali samo, molimo vas, nazojite nas poučavati u politici, bar ne u politici istarskoj. Vi najbolje poznate svoje domaće potrebe, a mi naše. Budeto li poštovali naše osjeđočenje, pa dadeš li nam mužku rič, da se ne čete mješati u političke odnošaje istarsko-hrvatskog učiteljstva, ako obećate, da ne čete nama predotivati za uzor učitelje dvojbene vrijednosti i izmećare, o, tada smo vaši. Radit ćemo a vama rame o rame u svim pitanjima, koja zasjecaju u naš stalež. Dolazite li u „Zavezu“ u Istru zborovati, da nam to rećete ustmeno, ješ bolje i bit ćemo odati više no prijatelji, dobra braća. Odstupivša istarska učiti. društva opeć pod Vašu zastavu i bit ćemo jedna duša, jedno tjelo. Tako budi! Ne budete li vi to htjeli ili mogli, živjet ćemo sami za sebe i za naše uže potrebe. „Aeglio soli, che mal accompagnati“. Ostat ćemo i nadalje braća — na daleko! Nastojat ćemo pisanje vašeg glasila o našim prilikama obezbrjepiti i javiti vam prijateljski, da ste pogršješili. Trsit ćemo se, da sudrugove svoje zalutale opet privedemo u našu očvarnicu. Naše učiteljsko društvo „Narodna prosvijeta“ prinit će ili rado. Ne preostaje dakle drugo, nego sa-stajati sa, upoznati, izpoviediti, pekarati, pokajati i oprostiti, a onda uduženim silama raditi i poslovati tako, da udovoljimo Bogu, narodu i svojoj zvaničnoj časti.

Jedan od starijih učitelja.

Politički pregled.

U Puli 21. junija 1905.
Anstro-Ugrička.

U prvij sjednici carevinskoga vieća predložio je ministar financija priremeni proračun za drugo polugodište. Zatim su ministri Gautsch i Hartel odgovorili na nekoje interpelacije. Slijedio je zatim prvo čitanje zakona o svećeničkoj kongruji.

Slijedećeg dana nastavljena je razprava. Razprava ta bijaše dosta živahna, jer su protivnici svećenstva upotrebili tu priliku, da oštro navale na katoličko svećenstvo. Njima odgovorise dolično razni zastupnici, medju ovimi osobito se iztakose slovenski zastupnici Suklje i Žitnik. Ta je zakonska osnora konačno upućena proračunskom odboru.

U sjednici od dne 16. o. mj. izabrana je kvotna kom-sija. Nakon izbora prešlo se je na razpravu zakona o lokalnih željnicah.

Obzirom na izbore za hrvatski sabor u Zagrebu, koji nisu jako dahko, obdržavati će se — kako pišu hrvatski listovi — na poziv gg. dra Bedekovića, Jos. Hrvata, dra. Kovačevića, dra. Neumana, dra. Papatovića, Milana Sarića i Antuna Zelenke u Osijeku sastanak pouzdanika svih opozicionalnih frakcija iz Slavonije, i tu ne 27. lipnja, kako je zamišljeno bilo, nego na zahtjev mnogih vanjskih prijatelja 4. srpnja o. g. „Nar. Obr.“ odaje: Odliv je jako dobar, što je dokazom, da sve oporbne stranke osjećaju potrebu zajedničkog rada.

Što se tiče djelovanja „Hrvatske stranke prava“ piše jedan zagrebački list, da ista povoljno napreduje. Poštivnim djelovanjem narodnih zastupnika, čije je domoljublje iznad svake sumnje, pribiru

se u jedno kolo svi oni naši ljudi, koji su na ličad zalosnih događanja u našem stranačkom životu gotovo bacili kopje medju Irnje; a valja reći, da su to ljudi uma i značaja i ljubavi i velike radnosti.

Rusija.

Dne 19. o. m. j. primio je car Nikola Peterhovu odaslanike skupštine zemstva Moskvi, načelnike i predstavnike gradova. Nakon oslovnog govora kneza Trušetzkaja, zastupnika grada Petrograda, ororio je car oduže, požaliv najprije velike žrtve na ratištu, a osobito zadnji pomorski poraz.

„Kažite, moja gospodo — reče car — prima o mojim osjećajima i želji, da se zapostavi novi red. Moja volja, kao carska volja, da se sazove narodna skupština, ista je nepokolebiva, i ta se moja želja mora provesti. Možete saobćiti vašim zemljacima, da ću ja od danas podupirati svaki rad i svako nastojanje oko ustrojstva narodne skupštine, koja će predstavljati jedinstvo ruskog carstva i naroda.“

Car je učinio na izaslanike najljepši gojam. Rusija i Japan složile su se glede rješenja, u kojemu će se voditi pregovori u Niru, te je kao takvo izabran Washington. Japan još nije designirao svog opunomoćenika, ali se misli, da će biti bivši japanski poslanik u Petrogradu Kurino ili poznati japanski državnik markez Ito. Kao ruski opunomoćenici spominju se barun Rosen, bivši poslanik u Tokiju, i Nelidov, ruski poklisar u Parizu. Ruskim delegatima biti će pridjeljen jedan vojni i jedan dravo-pravni savjetnik, a kao takvi spominju se general Kuropatkin i Martens, jedan od najodličnijih pravnika, koji je na mnogim kongresima zastupao Rusiju u državnopravnim pitanjima. Martens je državnopravnu književnost obogatio mnogobrojnim djelima, medju kojima je najslavovitije: „Pravo naroda, međunarodno pravo civilizovanih naroda.“

U Rusiji se sve to više čuju glasovi za nastanak rata. Medju pučanstvom nije tako velika čeznja za mirom, kao što bi nakon toliko nesretnih bitaka morala biti. Isto se to i kod vojske ukazuje. Ruski listovi priobćuju načine u cjelosti peticiju svih ruskih generala u Mandžuriji, koji u ime svoje i svih vojnika mole, da se rat nastavi, dok ruska vojska ne pobijedi neprijatelja. U peticiji se veli, da je ona pročitana četama, koje da su ju s najvećim oduševljenjem prihvatile. „Sad nakon bitke kod Mukdena i Tausime ne može se govoriti o miru. Ruske su pozicije izvrstno utvrđene i mi se osjećamo sposobnim, da doskora poduzmemo ofenzivu, koja će sasvim promijeniti sliku na ratištu.“ Eto tako glasi nadalje peticija, koja će naravno, uplivišati na duhove u Rusiji i na same pregovore glede mira. Ministar Witte izjavio je jednom suradniku lista „Slevo“, da Rusija može još pet godina ratovati samo ako se odmah pristupi k uređenju unutrašnjih prilika u Rusiji.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Našu čitateljima. Radi izvještaja o glavnoj skupštini družbe, prisiljeni smo za ovaj broj ispuštiti vijesti iz pojedinih kotara. Te vijesti priobćiti ćemo u budućem broju.

Premeštenja u porečko-puljskoj biskupiji.

Donasmo najnovije promjene svećenstva porečko-puljske biskupije, koje su se zbile u župama našeg kotara. Kapelan u Pobjanju vlč. Josip Baštianić premešten je kao upravitelj župe u Rovinjsko selo; u Pobjanju dolazi vlč. Izidor Santić, dosadašnji duhovni pomoćnik u Kanfanaru; vlč. Manfredo Gjurinović premešten je iz Rovinjskog Sela u župe upravitelja u Rakalji; dosadašnji pak župe upravitelj u Raklju vlč. Don Antonio Nicolich ide u zasluženo stanje mira, koga mu; mi od srca želimo u nadi, da će odule pustiti u miru i naš hrvatski puk.

Porečki kotar:

Što bi bilo bolje.

Tko da se ne sjeća smrtne odsude porotnog sudišta u Rovinju, gdje — no bješe osuđene četiri muške glave na smrt na vješalima? Oblasti se tuže na ljude pa njim silju svu silu žandara, misleći ih valjda poboljšati. Nešto mi palo na um, pa hoću, da vam kažem: Imade na Poreštini mnogo, vrlo mnogo žandarmerijskih postaja. Imade naravski i mnogo žandara, a bilo je i ob ovime govora i u našem parlamentu. Na Poreštini se silju žandari, misleći, da će ovi poboljšati neukrotivi(?) narod. Ne bi li bolje bilo, kad bi vlada tamo utemeljila polovicu škola? Za žandare se imade novaca, a za škole se ih nema! Ne bi li škola imala više uspjeha nego li žandari? Neće li škola plemeniti duše bolje nego li žandari? U Istri imade više žandara nego li učitelja. Naše škole na selima oko Poreča, može se prebrojiti na prstima jedne ruke. Gospodo, što nad narodom veridite i oblaćite, zamislite se malo u ovu istinu. Medjutim evo vam malo statistike: U Londonu biva na godinu pred sudovima do 70 hiljada okrivljenika, a dokazalo se, da su to većinom nepismeni ljudi. Ubistva, koja su se od godine 1826. pa do godine 1855. varirala izmedju 200—262 godišnje, spala su do tada na 192—158. Ako bismo pogledali u druge statističke podatke, svagdje bismo našli, da broj zločinaca pada sa porastom škola.

Obrazovanje naroda jeste najbitnije pitanje našeg vremena. Sve što je narod više naobražen, imade manje zločinaca. Zločin ide uzporedno ponajčešće s neznanjem, a ne s obrazovanjem. Pitamo dakle onog, koga ide: Ne bi li bilo bolje, da bi se u Istri ustrajalo više škola a manje žandarmerijskih postaja?

Franina i Jurina.

Fr. Ma zać kriće neki ter neki cesarski ljudi po oficijal na naše ljude kako i na nemo blago?

Jur. Zać misle, da će ih z grdeim krijanci nuvaditi.

Fr. Ču paras da j'onako kricanje krijanca?

Jur. Ču ti drugi put povedat.

OLOVKE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda.

dobivaju se

jedino u hrvatskoj tiskari

J. Krmpotić i drug. u Pulji
uz clemu od 2 do 10 para.

Razne primorske vijesti.

Hrvatskim Sokolcima!

Braćo! Jamačno je svatko od vas pročitao proglaš, što ga je ovih dana družba sv. Cirila i Metoda za Istru upravila na hrvatski narod. Iz toga proglaš proizlazi, da je ugrožen obstanak spomenute družbe, te zaštitnice i prosvjetiteljice hrvatskog naroda u Istri. — Uslijed velike nestašice hrvatskih javnih pučkih škola — imade bo u Istri do 17.000 hrvatske djece bez škole — mora družba, da u raznim krajevima Istre gradi školske zgrade i otvara narodu svoje škole. Time se družba u zadnje doba iztrošila, izcepila, te postoji ozbiljna pogibelj, da se zgrada narodne prosvjete u Istri, podignuta po družbi naroda mnogogodišnjeg truda, nakon tolikih žrtava, poruši. Zar imade Hrvata, koji će na ovaj očini vapaj braće Istrana oslati ravnodušnim? Neće jamačno!

Na prvom pak mjestu dužni su hrvatski Sokolasi, da ozbiljno razmisliju o tom proglaš družbe na hrvatski narod i da se istomu bezodlučno odazovu, jer su Sokolasi posvetili domovini sve svoje sile i jer moraju biti svjederi spremni, da njoj u svakoj potrebi budu, na pomoć i da za nju žrtvuju bilo makar svoj život.

Braćo! Takova je eto potreba nastala sada. Domovina je u stisci, prisikćimo joj u pomoć i pokazimo djelom, da smo u istinu njoj posvetili sve svoje sile!

Braćo hrvatski Sokolasi! Darujmo odmah svaki od vas družbi barem po jednu krunu; koji od braće ne može nikako dati toliko, neka daje što može, ali samo neka daje. Ajde da vidimo koliko imade hrvatskih Sokola! Novac tako sakupljen neka se posebice oglaš kao dar. hrv. Sokolaša. Ja darujem družbi uslijed njezinog proglaš kruna deset.

Molim ostale hrvatske novine, da ovaj poziv preštampaju.

Volosko-Opatija, 12. lipnja 1905.

Dr. Ivan Pošćić

starješina Volosko-Opatijskog Sokola.

Primanje u pomorsku trg. akademiju na Rieci.

Svi oni, koji žele u dojućoj školskoj godini 1905/1906. biti primljeni u kr. ug. pomorsku trg. akademiju, imaju da podnesu svoje molbe na ravnateljstvo spomenutog zavoda najdulje do 15. lipnja ove godine.

Molbe, koje bi prispjele kasnije od gori naznačenog vremena ne će se uzeti u obzir.

Koji želi imati razjašnjenja o tomu, može se popitati kod ravnateljstva zavoda.

Nasljednik biskupa Strossmayera.

„Narodna Obrana“ iz Osieka doznaje, da je ozbiljan kandidat za izpražnjenu djakovačku biskupiju posvećeni biskup i sadašnji kapitularni vikar presv. gosp. dr. Anđelko Voršak, dočim će biti gosp. Hugo pl. Mihalović imenovan njegovim pomoćnikom cum iure successione (pravom nasljedstva).

Slavenskim trgovcima i slavenskom občinstvu.

U slovenskom trgovištu Domžale u Kranjskoj naselila se je šaćica Njemačkih Tirolaca te počela ondje obrt šćira iz slame. U par godina ta se je njemačka naselbina pomnožala i postala tako drzovita, da sa svom silom hoće da zatre domaći živalj. Nedavno je priredila njemačku svečanost razvijanja svog njemačkog barjaka, prigodom koje je sa frankfurtericama izazvala domaće stanovništvo. Niemci su počeli na domaće stanovništvo iz zasjede bacati kamenje i strijeljati. Takav postupak mora da rodi odlučan odpor. Takov odpor je najuspješniji na narodnogospodarskom polju — Slavenski trgovci po Slovenačkoj, Českoj, Moravskoj, Dalmaciji, Istri, Bosni i po Srbiji naručuju slamnate šćire u domžalskim slovenskim tvornicama slamnatih šćira. Te tvornice jesu: M. Ceraš, Andrej Jančigaj, A. Maček, Fr. Hojnik, Fr. Mazovec, U. Klemenčić, I. M. Flis, M. Mayer. — Svi ti slovenski tvorničari slamnatih šćira u Domžalima poslužuju jako dobro i kad bi imali više naručnika više bi i radili, nego li do sada. Slavenski trgovci podupirite te ljude, koji su u velikoj borbi s njemačkim kapitalom, i slavensko občinstvo neka posvuda zahtjeva slamnate šćire od goreimenovanih tvrdka.

Slavensko bogoslužje.

Ljubljanski „Slovenec“ primio je iz Rima o slavenskom bogoslužju ovu viest: „Rimske konferencije jugoslavenskih biskupa nisu bile uzaludne. Kongregacija za izvredne crkvene stvari izajvila se za to, da se ugodni vrućoj želji hrvatskih biskupa, u čijim biskupijama je bilo dosad nejasno u pogledu bogoslužja. Crkva želi mira i ljubavi kod svih svojih podanika.“

Bože daj, jer mira i ljubavi želi i hrvatski narod ništa manje od katoličke crkve.

Telefon po Istri.

Kako se čuje, kanc glavni mjesto po Istri spojiti telefonom sa Trstom. Kad će to biti neznamo, samo znamo, da to još nije.

Izjava biskupa Buconjčija.

Mostarski „Osvit“ donosi protest biskupa Buconjčija o glagoljici. Biskup je čuvši za zlonamjerno izključenje vrhbosanskih biskupa, htio u Rimu učestvovati kod razprava, ali ga je pape uputio na kardinala Vanutellia. Taj je odgadno dozvolu, pa je biskup Buconjčije morao uz pismenu izjavu predati memorandum svećenika svojih biskupija. „da se ne misli, da nastaje na povrede i ograničenja“ glagoljice, jer „u istinu u našem narodu neće biti mira, dok crkva ne prizna sva povlastna prava (jura privilegialia), koja su čitavom hrvatskoj zajednici. Biskup vodi toga traži od svete stolice, da se: 1) prizna njegovim biskupijama to pravo; 2) da se ukinu suživanja, u zadnje vrijeme izmišljena, dočim je ne-

dvojbeno, da je čitavom hrvatskom narodu dozvoljena bila glagoljica bez ograničenja na pravo realno ili lokalno; 3) da se potvrdi uporaba šćivenika. Biskup predaje molbu, jer poznaje čud svojih Hercegovaca, koji ne mogu pojmiti, kako crkva goji obred slavensko-grčki, a rimsko-slavenski zanemaruje i progoni.

Nasljedovanja vrijedno.

Iz Rieke doznajemo, da će se velik broj hrvatskih zadrugara „Riečke predujnovne i zajmovne udruge“ obratiti posebnom molbom na ravnateljstvo te zadruge, da bi doznala iz vlastitih sredstava svotu od po prilici 300 kruna za našu družbu sv. Cirila i Metoda. Na ovaj rodoljubni predlog potakao je one plemenite osobe bolni vapaj ravnateljstva naše „Družbe.“

Za našu sirotu.

Uslijed poziva ravnateljstva družbe sv. C. i M. za Istru darovaše za našu družbu: Obitelj g. dra. Farana Mandića u Trstu . . . . . K 50.— Gosp. prof. Matko Mandić . . . 10.— Dr. Fran Bračić u Trstu . . . 10.—

Ukupno K 70.—

Taj iznos bijaše odprmiljen ravnateljstvu družbe u Voloskom.

Premještenje u političkoj službi.

C. k. namještnik u Trstu premjestio namještničtvenog koncipistu dra. Egona Pongratza od kot. poglavarstva u Pazinu na kot. poglavarstvo u Pulu.

Za hrvatske učitelje neimaju novca!

Zemaljski odbor u Poreču javio je c. k. zemaljskomu šk. vieću za Istru, da nemože pristati, da se povisi u I. platežni razred nadučitelj hrvatske pučke škole u Buzetu.

To se razumije, da gospođa kod zem. odbora neimaju novca za hrvatske pučke učitelje. Hoće li i ovu spraviti sl. c. k. zem. škol. vieće mučke — u džep?

Raspis natječaja. Razpisn: je natječaj za sljedeća učitelje: mjesto: 1. mjesto ravnajućeg učitelja II. reda u Plominu sa nastavnom talijanskim jezikom, a hrvatskim kao predmet. 2. na učiteljsko mjesto II. reda i mjesto podučitelja u sv. Petru u šumi. Nastavni jezik hrvatski, talijanski kao predmet. 3. mjesto ravnajućih učitelja III. reda u Golgorici. Kaučergi, Pazu i Vranji. Nastavni jezik hrvatski, talijanski kao predmet. 4. mjesto učitelja III. reda u Tinjanu. Nastavni jezik hrvatski i talijanski. 5. mjesto ravnajućeg učitelja III. reda u sv. Nedjelji na Labinsčini. Nastavni jezik hrvatski i talijanski. 6. mjesto nadučitelja II. reda i mjesto podučitelja u Piciu. Nastavni jezik hrvatski i talijanski.

Beriva ovih vijesta označena su u pokr. natj. od 9. oktobra 1901. br. 35. Rok zahtjevanja do 15. jula t. g. Molbe šalju se na c. k. kot. šk. vieće u Pazinu. Molitelji za mjesta ravnajućih učitelja moraju imati ispit i za vjeronauka. Nadalje:

1. a) mjesto učitelja II. reda na peterozrednoj školi u Kastvu.
- b) mjesto učitelja III. reda na peterozrednoj školi u Kastvu.
2. mjesto rav. učitelja II. reda na jednorazrednoj školi u Mošćenicama.
3. mjesto rav. učitelja III. reda na jednorazrednoj školi u Vodicama.

Učevni jezik u ovim školama jest hrvatski. Molbe imadu se podnijeti propisanim putem na c. k. kot. šk. vieće u Voloskom do 28. junja 1905.

Razni prinosi:

Za Družbu sv. Cirila i Metoda priposlase preko naše uprave:

Gosp. Ivan Medvedić daruje kruna 13 sabranih na zabavi podružnice sv. Cirila i Metoda na Boljuskom polju.

Gosp. Josip Siročić učitelj u Ladumu sabrao je kruna 7 u kući gosp. Ladislava Tonkovića kapelana u Slumu.

Gosp. Ljudevit Tomicić, Trst, daruje kruna 20 uslijed proglaš na narod.

Gosp. Nikola Valjalo, činovnik raftner. petroleja, Paszova daruje kruna 5.

Ukupno danas . . . . . K 45—

Na račun ove g. izkazanih . . . 695:90

Sveukupno K 740:90

Djačkova prip. društvu u Pazinu priposlase preko naše uprave:

Gosp. Nikola Valjalo, činovnik raftn. petroleja, Paszova daruje kruna 5.

Ukupno danas . . . . . K 5—

Na račun ove g. izkazanih . . . 129:40

Sveukupno K 134:40

POZOR!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za 2-80 for.

Radi obustave plaćanja više velikih tvornica prisiljeni sam veliku zalihu cipela raspaćati duboko izpod tvorničke cijene. Zato prodajem svakomu 1 par cipela za gospodu i gospodje od kože na podvez sive ili crne galosirane sjakim obšivenim podplatom iz kože, nadalje 1 par modernih cipela za gospodu i gospodje sa papoili veoma ukusne i najnovije izradbe za ljeto izradjene veoma liepo i lagane. Veličina u cm. Sva 4 para stoje samo 2-80 for. Naružbe se obavljaju ili uz odaslanje novca unapried ili uz pouzace.

S. URBACH, export cipela;
Krakov, br. 195.

Dozvoljuje se zamjena i novac se vraća, zato je svaka pogibelj izključena.

Svoji k svojim!

Skladište pokućstva

goričko-solkanske

stolarske zadruge

(prije Antua Gornigo)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućstvo izradjuje se samo u paći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjes. odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Javna zahvala.

Ganuta sreća duboko hvalimo svim onim, što nas pri gubitku mile nam

majke,

odnosno supruge, bilo živom riječju bilo milim perom nastojahu utješiti u velikoj boli i žalosti, što nas je snašla.

Posrbnu harnost dugujemo veleč. gg. Franu Žic župniku i Dinku Lindarić pomoćniku, košto i ČČ. OO. Franjevcem iz Košljuna, što su nam pokojnicu u dugoj bolesti opetovano proviđjati utjehami sv. naše vjere, te blažili tuko njezji i nama težki razstanak, kojemu smo išli u susret a kojega se dogoditi nije više moglo. Srdačna hvala svima, koji su prisustvovali sprovodu i dopratili nam majku do groblja. Na osobiti nas je način ganuta ljubav, što nam ju iskazase članovi občinskoga odbora u Baški.

Svima budi ovdje izražena naša svesrdna hvala. Bog plati!
PUNAT, dne 16. junija 1905.

Pop Ante Andrijić

za se, oca, braću, sestre, svake i svakijsje.

Najbolje osvježujuće piće daju

Maršnerovi pjeneći limunovi bonboni

Najbolji samo sa ovom zaštitnom markom.

ukus malina, citriona, jagoda, metice i trešnjah.

Prvo dioničko društvo tvornice orientalskih slatkiša i čokolade

prije

A. MARŠNER,

Kralj. Vinogradi. — Prag.

Ferdinandova ulica.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalčko-muriatčna-litijaska kiselica vrlo bogata ugljikom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ova kiselina a najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i zrakljava na protu uložima i svim kod šlehdanog, plućnog, grčevog i svih drugih katar, protu hemeroidima (stolnoj žilji), kod boli bubrega, mjehura, kamena; išećerne bolesti, zračnih i nateklih jetara, žaravice i mnogih drugih bolesti. Prokazuje izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirane ju prof. dr. E. Ludvig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagrađjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Illica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodijija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i unutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kulanje po kostih, noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostizivo spasono-no djeluju kod bolesti želuda, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospešuju bolju probavu, čiste krv i cievra. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistih dolazeca. Djeluju izvrstno protu irapavosti i pronuklosti. Lieče sve bolesti jetuh i šlezne te koliki i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od gronice i kolice. Najbolje je sredstvo protu materici i madrom, pa zalo nasmjiju manjkali u nijednoj g-djanskoj nit seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb, Markov trg broj 29** pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzecom. — Manje od jednog tueta (12 boćica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuet (12 boć.) 4 K, 2 tueta (24 boć.) 8 K, 3 tueta (36 boć.) 11 K, 4 tueta (48 boć.) 14-60 K, 5 tueta (60 boć.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Barinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlogar; Stj. Boričić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sođa Vukelić, šilica; Jože Seljančić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad, Markov trg.

Dinogradari pozor!

Ako želite prištediti 50% zahtjevajte uvijek.

SUMPOR

iz sumpornih rudnika Trezza-Albani Romagna.

Ovaj sumpor je od zajamčene finoće.

Oznake: Zvezda ⁶⁰/₁₀₀, Tri zvezde ⁶⁵/₁₀₀ — Extra 1^a ⁷²/₁₀₀ —

Provjeten ⁹⁰/₁₀₀ najveća finoća Tubo Chancel. Na vrecama je otisnuto ime rudnika.

Ne pouzdajte se i odbijte sumpor što vam ga nuda u vrecama bud od jute bud od pamuka sa nadpisom na etiketi: Rimini, Cesena, Doppio Raffinato Romagna, Primarie Raffinerie di Romagna, itd., jer a njima su samo odpadci sumpora, крупni iz Sicilije od 50, 52 stupanja a najviše 54, i taj sumpor ne preporučaju poljodjeljski zavodi jer štetan za ekonomiju poljodjelca. — **Kušajte i ispitajte kod sumporanja sumpor Trezza-Albani** bilo jednostavni bilo bakrenasti do 3% i 5% i uvjeriti ćete se o pravoj istinitosti, da je ovaj sumpor po svojem obradivanju najekonomičniji i po tom najbolji što je mogla nova sumpornasta industrija izumiti na korist izmorenog vinogradara.

Graziadio Ciento — Pula,

zastupnik u Istri sumpornih rudnika Trezza-Albani.

Jedini proizvajdači pravih sumpora iz Romagne.

Marko Zović, krojački majstor u Pazinu

— preporuča —

upravo prispjelo moderno sukno za proljeće i ljeto iz tvornice svjetskoga glasa. — Izradba po najnovijem kroju, a cijene umjerene. — Preuzima radnje za velečastno svećenstvo. Gotova odijela vazda na skladištu.

Imade na prodaju šivaće strojeve za krojače, postolare i slične obrtnike iz nagrađjene tvornice. Sastavni dielovi iz najbolje ocjeli. Jamstvo 8 godina. — Cijene su od K 60—

do K 260—

ZAPISNIK

XVII. redovite glavne skupštine Kotarske Gospodarske Zadruge

Volosko - Opatija

držane u Mošćenicach, dne 25. maja 1905. u dvorani Velebit.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnikov.
3. Izvještaj blagajnikov.
4. Praktično predavanje o gospodarstvu po putu-jućem učitelju g. I. Sancinu.
5. Inī predložī.
6. Izdricbanje gospodarskog oruđja.

Predsjedā:

Predsjednik g. Viktor Tomičić.

Prisutni:

Podpredsjednik g. Fran Skalamera.

Tajnik g. dr. M. Trinajstić.

Blagajnik g. V. Mavričić.

Odbornici: gg. Juraj Barković, Galović-Perišić Ican, Mavrović Josip, Barković Ican, Skalamera Anton i Franković Petar.

Točka 1.

Pozdrav predsjednika.

Predsjednik konstatuje da je bila skupština redovito sazvana i otvara ju veselo što vidi sabran velik broj članova, žaleći samo što nije došao nitko iz Lovrana, Ike i Poljana. Ova je skupština bila ove godine opet sazvana ovano u Mošćenice s razloga, što su prije bile dvie redom sazvane u Berseču te se je htjelo tim izjednačiti je. Prekinulo se sa starim običajem, da se sazove skupštinu u nedjelju ili blagdan najprije za to da se svakomu olahkoti vršenje svojih kršćanskih dužnosti a pak i za to da bude moguće mirno i bez pretrga razpravljati o zadrudnim poslovima. Gg. članovi se sjećaju dobro, da se je prošlih godina moralo svaki put pretrgavati skupštinu, da uzmognu poći na sv. misu, a kad su se vraćali u dvoranu sililo se svima, da se dovrši tim prije, jer vrijeme bilo dosta odmaklo. Istina je, da kada se drže skupštine u tečajne dane ne mogu članovi raditi na svojem polju, ali se ipak nesmije držati izgubljenim onaj dan, kad se dodje na skupštinu. Sastajući se ovako barem jedan put na godinu, imaju gg. članovi prilike, da se porazgovore u raznim gospodarskih potrebah našega kotara, čim se u svim budi svijest, da su u mnogo stvari upućeni jedan na drugoga i da zadrudnim radom koriste u prvom redu samim sebi. Za to se dan polazka glavne skupštine ne smije ništa smatrati izgubljenim danom.

U minulnoj godini zadruga nema da požali gubitka nijednoga člana, jer nije nitko ni umro ni odstupio. Pristupilo je novih, ali malo. Nađe je da će do godine više.

Veselo je što može ovdje pozdraviti putujućeg učitelja g. Sancina, kojega svi dobro poznaju i rado vidjaju u svojoj sredini i koji se je danas ovamo potrudio da prisutne članove pouči u gospodarstvenih pitanjih. Dao Bog te ga vidjeti što češće!

Umoli na to tajnika, da izvesti o radu u minuljoj godini.

Točka 2.

Izvještaj tajnikov.

Tajnik pročita sledeće izvješće:

Minula godina 1904. bila je za našega poljodjelca jedna od najnepovoljnijih. Prije oštra zima, a za tim neprestane kiše do mjeseca junija pričešle su, da se vinogradi i njive uredi. Kad se je tomu kako tako došlo bilo, nastupila je duga i velika suša, te je izgorilo skoro sve. Negdje je za nevolju nadošla još i tuča, da potare i ono malo, što je bilo odolilo i kiši i suši.

Posljedica svega toga je bila bieda, koja se je očutila i čuti još te, kako drugdje, tako i kod nas.

Najviše su dakako trpili njive i pašnjaci, te je nastala velika nestašica krme za blago. Mnogi gospodari bili su prisiljeni, da dio svoga blaga prodadu, jer, da prehrane sve, nije bilo dosta ono, što se spremilo, a da nakupe druge krme nije bilo dovoljno sredstava.

Za onoga, koji ne može svoj posjed sam svojom obitelji obradivati, te je prisiljen da uzme u najam drugih težak, nastala je još jedna ljuta nevolja. Sviet se pomorio za dobicom u Americi, te nam odoše najbolje radne site. Oni, što su ostali, povisili su svoje zahtjeve, te je posjednik morao plaćati težake po K 2 i 3 i još im davati dobar napitak ili čak i hranu. Nastalo je za naše poljodjelstvo vrlo kritično doba, i bude li pošlo ovako napred opustit će naša polja, jer će je moći držati u redu samo onaj, koji ima toliko posjeda, da ga može obradivati sam sa obitelji bez tudje pomoći i onaj, koji ima toliko imetka i novca, da može za svoju zabavu i veselje žrtvovati nešto ulažuć u zemlju bez nade u kakovu korist.

Gdje takovi odnošaji vladaju ne mogu ni poljodjelske udruge cvasti onako, nako bi se želilo, jer se obća nevolja odrazuje u njihovom djelovanju stegnutom silom okolnosti.

Uzprkos svemu tomu naša se je zadruga silila koliko god je mogla, da ne sustane ni najmanje u svojem djelovanju.

Uvjet pravom gospodarskom napredku jest, da zemlja ima u sebi dovoljnu množinu hranivih stvari, da rastline nadju uvijek u njoj u obilnoj mjeri svega, što njim treba, da niknu, uzrastu, procvatu i okite se plodom. Imajući to pred očima zadruga se je trsila, da preporuča i širi uporabu umjetnog gnojja, pošto domačega nema u potrebitoj mjeri, i pošto kada bi ga i bilo, on nema u sebi potrebitih hraniva ili, ako je i ima, nema je onoliko, koliko jih razne rastline trebaju. Kod nas se uporaba umjetnih gnojiva preporuča lakodjer s razloga, što ga se laglje razmaže u vinograde i u pašnjake, koji leže u briegu i do kojih se ne može cestom, a takovi su skoro svi.

Uporaba ili gnojiva počima sve više hvatati maha i sve više raste. To se vidi i po računih zadruga, koji i ove godine izkazuju veći promet u stavci umjetnih gnojiva.

Do sada se upotrebljavalo samo čistoga superfosfata za pašnjake, a ove godine je više posjednika počelo rabiti lakodjer pepelino- amonijačnog superfosfata za loze.

Preporučujemo i drugoj gospodi članovima, da se umjetnima gnojivima čim više okoriste, jer, uzaludu, danas bez njih nema govora o razumnom gospodarstvu.

Ta je uporaba tim potrebitija što nam sve više i više vinograde hara novi neprijatelj loza — floksera. Jedno od sredstava, kojim da održimo loze više u životu jest njezino dobro gnojenje. I kod nje se obistinjuje što i kod ljudi, da čovjek čiji i krepek laglje i bolje odolli bolest, nego li slabiji. Dakle hranimo bolje trs, ako hoćemo, da nam više uztraje i ne služimo se u tom samo štajskim nego i umjetnim gnojim.

Floksera, koja se u našem zadrudnom kotaru najprije pojavila u mošćenickoj Drazu, bila je od zadrudnoga tajnika dne 19. augusta 1904. pronađena lakodjer u Poljanah. Tako eto žalibože dva najljepša vinorodna kraja su postala ognjistem floksera.

Zadruga je po svojoj dužnosti odmah to prijavila c. k. kotarskoj oblasti, koja je dala obaći poljanske vinograde od vladinog tehničkog organa i taj je ustvrđio, da su poljanski vinogradi već nekoliko godina okuženi flokserom.

Nema dvojbe, da se trsni ušeneć već i u drugih krajevih djelokruga naše zadruga taj, te je s toga svim vinogradarom bez iznimke red, da se obskrbe americkanskim lozom i tim predustru i umanje posljedice njegove pojave i zaraze. Nekada je bio on veliko strahilo, ali danas, gdje se znae da imamo proti njemu veliku i srgun obranu u ciepljenju domaće loze na americkanskoj, ne zadaje ni polovicu straha; samo treba se, dakako na doba pripraviti i trs razumnije gojiti.

Zadruga je i u obskrbi americkanskih loza pošla članovima u susret i na ruku. U tu svrhu ne samo da uzdržaje u Berseču nasad americkanskih loza, odakle jih je lani oko 20.000 razdala, nego je lakodjer za više članova nabavila oko 2000 loza ciepanih sa finimi vrsti grođja za vino i grođja stolnoga, koje se za nas obzirom na blizinu Rieke i Opatije, osobito preporuča.

Žalibož naši su vinogradari prisiljeni, da si ciepljene loze nabavljaju izvana, jer ima u kotaru vrlo malo ljudi, koji bi bili izvježhani u ciepljenju.

Da se toj nestašici doskoči, zadruga je bila umolila vladu, neka dade ili u Berseču ili gdje god drugdje držati redoviti tečaj od nekoliko dana, kako se to drži godimice po dva puta u Krku, i kako se to u Dalmaciji drži na četrdeset raznih mjestih. U tom bi se tečaju učilo ljude ciepati i gojiti americkansku lozu. Na tu našu molbu nismo do danas dobili nikakova odgovora.

Zamoljenu i obećanu podporu od Kr. 300 za uređenje uzornog vinograda u Drazu smo primili koncem maja lanijske godine, te smo mogli odmah pristupiti na izvedenje naše želje istom ove godine, kad nam je vlada poslala lakodjer potrebiti broj ciepanih loza.

Bilo se namnilo još lani nasaditi oplemenjenih loza lakodjer u zadrudnom vrtu u Berseču i vlada nam je bila poslala u tu svrhu ciepanih loza, nego te su pošte izgubljene na željezničkoj postaji u Matuljah, gdje jih je digula osoba do sada nepozната. Sto se nije učinilo lani, učinilo se ove godine sa novom pošiljkom loza.

Znao će biti svima, da vinogradi zaraženi flokserom jesu prema većoj ili manjoj zarazi, oprošteni djelomice ili posvećna od poreza. U tom se pogledu uputilo mnoge posjednike u Drazu i po redovalo se, da njim porez bude oprošćen; to se je i postiglo uzprkos tomu što obćina u Mošćenicach u tom pogledu nije htjela sudjelovati, kako je po zakonu bila dužna.

Zadruga će to ako treba i ove godine učiniti.

U Mošćenicach se je počeo širiti glas, da zaraza u Drazu nije floksera, nego da je to posljedica ladrana i bacalo se je sumnju na neke naše odbornike, kao da bi oni htjeli drugolnom kojom svrhom prikazati zarazu kao flokseru i tim zavaravati puk. Da se ne bi ljudi dali timi glasovi zavesti i uspravati u borbi proti flokseru, odbor je izposlovaio putem c. k. kotarskog poglavstva, da se širenju toga glasa na put stane.

Od onda je taj glas doista ušulo i ljudi se dali svojski raditi oko obnove svojih vinograda, tako da se skoro sva zaliba americkanskih loza u zadrudnom vinogradu u Mošćenicach potrošila.

Da jih uputi u gojenje loza, bio je lani putujući učitelj poljodjelstva, gosp. Sancin, jedan put u Berseču i u Mošćenicach, i od te pouke crpili su mnogi koristi. Nego pouka dana jedan put i dva puta na godinu, onako letimice, ne odgovara ni najmanje potreb. U tom pogledu ne će biti bolje, dok ne bude u svakom sudbenom kotaru po jedan učitelj, kako je to naša zadruga skupa sa drugim molila, kako je to bilo i u saboru priznato i kako to sama vlada priznaje. Jedan sam čovjek ne može i uz najbolju volju nikako služiti tri sudbena, a kamo li će tri politička kotara.

U borbi proti peronospori i proti pepelu išla je zadruga članovima na ruku nabavom četrnaest novih škropolnica te suopora i mođe galice.

Ova skupna nabava bila je ograničena sa samih 38 kvintala sumpora i 8 kvintala modre galice, jer kod nas nije žalibože još toliko prodrielo uvjerenje o koristi skupne nabave, da bi članovi putem zadruga nabavili sve ili glavne svoje gospodarske potreboće. Zadruga nabavlja i nudja samo dobru robu, a po cieni, u kojoj su sadržani samo gotovi troškovi bez pare dobitka. Ipak mnogi članovi ne pitaju kakova je to roba, nego idu obijati pragove raznih prepodavaoca i obskrbe se ondje, gdje njim se ponudi roba za krunu dvie jeftinije. Njih je malo mar za to, kakovu robu kupe, samo da pristeđu koju krunu. Al u istinu oni je ne pristeđu, nego potroše jer prije svega prostije robe, pa bio to sumpor ili modra galica, uporabi se više, nego finije, dakle se gubi u množini; i za tim, jer se prostijom robom ne polučī uspjeha, što ga se polučī finijom robom, pače više puta se izgubi i novce i trud.

Jer zadruga sa skupnom nabavom ne traži svoje koristi, nego koristi članova, nudamo se, da će se pomalo i kod nas probuditi zadrudna svijest, te će se članovi više, nego do sada, znati koristiti skupnom nabavom. Odbor će i unapred rado posredovati u tom smieru koliko bude moćno.

Vršeć zaključke posljednje glavne skupštine, odbor je podnio na c. k. ministarstvo obrazloženu predstavku, da se u novom ugovoru sa Italijom ne dozvoli nikakve pogodnosti za uvoz talijanskog vina, nego neka se na nj udari carina od 24 foriata u zlatu.

To je, hvala Bogu, zadnja predstavka, koju smo u tom pogledu podneli, jer je klauzula, koja je našim vinogradarom toliko štode nanesla, bila ukinita i ne će se valjda nikada više uspostaviti. To se mora zahvaliti jedino sveobćem vapaju u ovoj i drugoj polovici države. U tom vapaju, kako vam je poznato, čuo se je dva puta i naš glas.

Najavljen nam je bio vladin korak za unapredjenje poljodjelstva u našem političkom kotaru. Taj bi se korak sastojao u tom, što bi ona dala kroz četiri godine svakogodišnje subvencije od Kr. 1200 za nabavu bikova, Kr. 300 za nabavu nerasta i krmača, Kr. 500 za nagradjivanje racijonalno sagradjenih staja, Kr. 500 za nagradjivanje racijonalno sagradjenih gojišta i Kr. 1000 za uređenje uzornih livada i pašnjaka.

Ako i nije baš velika stvar, al se je zadrudni odbor i tomu poveselio, te je upitan u tom pogledu za svoje mnienje, izjavio kako i gdje bi se morale one podpore upotriebiti.

Tomu je već skoro godinu dana, al kako su javna kola bila nekako do zadnjega časa zakrčila, nije se čulo, da bi se bilo gdje korakunulo napred.

Imali smo u kotaru jednu jedinu naskoćnu postaju za goveda, i to u Berseču. Ta je bila prazna dvie godine, jer lani nije nam gospodarsko vieće bilo dalo bika, pošto se sav raspoloživi novac bio upotriebio za nabavu bikova pasmine za rad. Najvjestilo nam je, da će nam ove godine poslati bika mliećne pasmine, ali žalibože, kad je imao bik amo doći, nije se našlo tko da ga uzme, jer su ljudi bili bez krme u stali. Tako je naša naskoćna postaja i treću godinu bez bika.

Ako se našje koji bi voljan bio preuzeti bika, moliti ćemo, da nam ga se milikom druge nobave bikova dade.

Isto tako smo nesrećni bili i sa svinjskom naskoćnom postajom u Berseču, jer se nerast i krmača pokazalo oboje jalovo.

Nasuprot je liepo uspjela postaja u selu Jankovići, ozogor Voloskoga, gdje se u dva puta imalo po dvanajst

glava ploda, koje su ostale u kotaru. Ako bi koji htio otvoriti gdje god koju nasoknu postaju neka se javi i zadruga će mu biti na pomoć, da to postigne.

U Borscu se dalo jednog praza bergamaške pasmine. Polag obavijesti primljenih uspijev odgovora doniekle nadam, nego treba nastaviti pokus još nekoliko godina, da se vidi je li se za naše krajeve i za naše potrebe preporuča križanje sa onom pasminom.

Sjećat će se gg. članovi, da se je u dvih zadnjih skupštini razpravljalo o osnuću društva za osiguranje goveda. Prihvatili smo prvi put jedna pravila i drugi put je preinačili po uputi c. k. ministarstva, te je podnesli na 30. marta 1904. iznova na potvrdu. Već je evo godinu dana i dva mjeseca, a mi još nemamo nikakova rješenja. Zadržni tajnik, nalazeć se prošloga novembra u Trstu, pošao je na namjestništvo, da se obavijesti o uspjehu i ondje mu se reklo, da je došlo rješenje od ministarstva, da se prevadja na hrvatski jezik primjerak pravila, koja bi mogla vrijediti za sve krajeve u Istri, i da će nam se to čim prije poslati. Čekamo po godine i više taj primjerak, al ga još ne dočekasmo!

Možda je to zakasnjenje u savezu sa zaključkom z. majskog sabora, kojim se hoće pod okriljem zemaljskog odbora uvesti osiguranje goveda za cijelu Istru. Nego pošto to zemaljsko osiguranje ne će biti prisilno i pošto nije nimalo vjerojatno, da će se naši ljudi pustiti uplesti u mrežu, koja bi se putem osiguranja blaga htjela oko njih baciti, to nije bilo nikakova razloga, da nam se iza godinu dana ne odgovori ili bielo ili crno.

U početku se spomenulo biedu, u kojoj se nalazi naš kotar skupa sa mnogimi drugimi u Istri i u državi. Vlada je htjela priskočiti u pomoć i pozvala občine i zadruge, da se izjave o potrebi i o tom kako i čim bi se dalo toj obćoj biedi doskočiti. Naša je zadruga bila također pozvana i sudjelovala je kod odnosnoga povjerenstva po svojem podpr. dsjedniku, koji je podnio shodne predloge. Žalibože od svega toga nismo imali u kotaru ni najmanje koristi, jer bi reć, da je i vlada više htjela, nego li je mogla.

Bio je raspisan natječaj za nagrade u posumljanju gorskih golotinja. Akoprem se je to dalo po povjerenički svuda razglasiti se nije nitko prijavio.

Kako svake godine, tako nam je i lani Posujilnica na Voloskom podijela K 50 podpore. Na tom i na inače nam podijeljenom kreditu za skupne nabave, neka joj bude ovim izrečena naša svesrdna hvala.

Izprosil smo također od zemaljskoga gospodarskoga vieća K 75 podpore za nabavu raznih gospodarskih knjiga, čim će se udariti temelj našoj zadržnoj knjižnici.

Isto vieće nam je dalo K 150 pripomoći za nabavu škropilnica.

Budi i njemu izrečena ovim hvala

Podnesenih i rješanih spisa bilo je lani svega skupa 158.

Broj članova, koji je koncem godine 1903. bio 169, porasao je do konca godine 1904. za 10 novih, tako da nas je bilo onda ravno 180.

Nije ni iz daleka ono, što bi mi želili i što bi, da je u nas nešto više zadržnoga duha, moralo biti, ali budimo zadovoljni, da u ovih prilikah, ako i pomalo, ali ipak rastemo od godine do godine u broju.

Budi preporučeno svim gg. članovom, da nastoje čim više zadržgara u naše kolo nagovoriti.

Čim nas bude više pravih članova, koji budu imali pravoga zadržnoga duha, tim će više zadržga napredovati i nositi koristi svima skupa i svakomu pojedincu.

Predsjednik upita je li ima tko što prigovoriti ili opaziti.

G. Barković Juraj predloži, da se primi izvješće do znanja i zahvali predsjedništvu na radu.

Taj predlog bude prihlijen jednoglasno.

Točka 3.

Izvjestaj blagajnikov.

Pozvan od predsjednika, blagajnik pročita obračun za minulu godinu 1904., koji glasi:

DOHODAK:

1. Preostatak od god. 1903.	K 70-48
2. Pristupnine	7-—
3. Članarine	273-60
4. Lovske karte	333-67
5. Globe	—
6. Podpora od posujilnice na Voloskom	50-—
7. „ zemaljskoga gospodarskoga vieća za nabavu škropilnica . . .	154-—
8. Podpora od namjestništva za uzorni vinograd u Moščenicah	300-—
9. Posude primljene	—
10. Prodaja gnojiva	420-20
11. Prodaja modre galice i žvepla	770-34
12. Dohodak od vrtla	37-20
13. Naknada troška za prevoz nerasta . .	65-22
Ukupno	K 2471-71

POTROŠAK:

1. Nagrada pisari	K 30-—
2. Tisak izvještaja za god. 1903. . . .	54-—
3. Upravni troškovi	30-88
4. Posude povrćane	604-82
5. Gnojiva plaćena	404-85
6. Modra galica i žveplo	446-13
7. Nabava novih škropilnica i popravak starih	478-02
8. Najamnina vrtla za god. 1903. . . .	70-—
9. Račnje u zadržnom vrtlu	141-50
10. Razni troškovi	57-40
11. Saldo	154-03
Ukupno	K 2471-71

Nakon razjasnjenja, što su jih dali predsjednik, tajnik i blagajnik kod pojedinih stavaka obračuna, skupština ga odobri i podieli odboru absolutorij. Blagajnik pročita za tim proračun za god. 1905., kako ga je odbor sastavio i protumači svaku stavku.

Taj proračun glasi:

DOHODAK:

1. Preostatak od god. 1904	K 154-03
2. Pristupnine	10-—
3. Članarine	500-—
4. Lovske karte	330-—
5. Podpora Posujilnica	50-—
6. Posuda primljeno	2500-—
7. Podpora za nabavu knjiga	75-—
8. Prodaja gnojiva	400-—
9. „ modre galice	450-—
10. „ žvepla	4300-—
11. „ lova	275-—
12. Prihod vrtla	150-—
Ukupno	K 9194-03

POTROŠAK:

1. Nagrada pisaru za god. 1904.	K 30-—
2. Tisak zapisnika glavne skupštine . .	50-—
3. Upravni troškovi	50-—
4. Posuda povrćana	2500-—
5. Gnojivo	400-—
6. Modra galica	320-—
7. Žveplo	4500-—
8. Najamnina vrtla	70-—
9. Uređenje vinograda u Dragi	300-—
10. Račnje u zadržnom vrtlu	500-—
11. Nabava knjiga	75-—
12. Nabava lova	275-—
13. Popravak starog orudja	124-03
Ukupno	K 9194-03

Otvorena o tom razprava nitko se ne javi, te bude cijeli proračun odobren kako i predložen.

Točka 4.

Praktično predavanje.

Gospodin Sancin, stupiv do predsjedničkog stola, pozdravi skupštinare i iztakne prije svega korist i potrebu gospodarskih zadržga, u kojih ima mjesta svakomu, koji u obćem dobru hoće da i svoje dobro traži. Ne bi smjelo biti poljodjelca, koji nije član koje zadruge. Pozivlje prisutne, neka nastoje, da se broj članova čim više poveća.

Za tim stane predavati o postanku i razvilku fikskerske, koja je i ovim kotarom zaredala, tumačeć kako ona trs uništava i kojim se načinom možemo od nje obraniti gojenjem američanske loze i navrtanjem naše domaće na istu.

Razloživ koliko ima vrsti američanskih loza i koje su vrsti za naše zemlje najbolje, stane učiti kako se ciepa naša domaća loza na američansku. Na rozgah, što jih je na stolu imao, pokazao svim kako se ciepa na zeleno. Za njim su stali i mnogi prisutni ciepati, pri čem jih on putio.

Iza toga protumači što je peronospora, kako nastaje i kako se širi, te kako se vinogradar od nje obraniti može. To isto učini za pepel ili odium.

Zaključiv pobudom na racionalnije gojenje loze i na širenje plemenitijih vrsti putem ciepanja na američanskoj podlozi.

Prisutni članovi, koji su pomno pratili zanimivo predavanje učiteljevo, stali ga pitati pitanja razjasnjenja ob onom, što je rekao i o drugom, što zasieca u vinogradarstvo, a on njim je na sve jasno i bistro odgovorio.

Detaknuo se je i zakonskih odredaba o polakšicah u plaćanju poreza na vinograde obnovljene američanskom lozom. Nekoji članovi primjete, da obnova vinograda stoji mnogo novaca i truda, te da bi morala i vlada priskočiti vinogradarom u tom na pomoć. Na to njim on protumači kako obstoje zakoni, po kojih vlada može dati pripomoć u pokrajinnah, gdje i ove daju nješto u to ime. To se doista i događja u Dolnoj i Gornjoj Austriji u Štajerskoj, u Kranjskoj i u Goričkoj i drugdje. U Istri, toga žalibože nema jer pokrajina neće ništa da daje.

Dr. M. Trinajstić pripovjedi što su sve hrvatski zastupnici na zemaljskom saboru poduzeli za to da se i u Istri omogući izdanje pomoći u obliku bezkamatnih posuda za obnovu vinograda. Po tri puta su podnesli shodne predloge u tom obziru, ali sva tri puta bili su njihovi predlozi ili preinačeni ili odbijeni. Jedan put su oni od većine obećali dati samo potrebite loze, a pitao da vlada daće sve novce; drugi put, natjerani da ipak nešto novca obećaju, obećali su dati 30.000 kruna, ako jih vlada daće 100.000. Kad je pak vlada rekla, da nemože dati 100.000, nego da će jih dati 55.000, onda su se povukli i rekli: ne, mi ćemo dati 30.000 samo, ako vlada daće 100.000, inače ništa.

Tim se je čakako odbilo i ono malo, što je vlada davala razmjerno prema onomu, što je pokrajina nudila. Tako su naši siromašni vinogradari izgubili svega skupa 85.000 kruna, to jest 55.000 od vlade i 30.000 od pokrajine. To bi bilo svakako malo na toliko njih, ali je bolje išta, nego ništa.

Reklo se je da pokrajina sa onimi 30.000 kruna daje više nego smaže, al se je ipak nekoliko dana za tim našlo otkuda darovati 10.000 kruna društvu Lega Nazionale!

On je uvjeren da će naši zastupnici i nadalje zagovarati misao, da se putem bezkamatnih zajmova za obnovu vinograda pomogne siromašnim vinogradarom i da ne će sustati, dok ne uspiju.

Fran Skalamera preporučio, neka se ponovi predlog i uzradi sve što je moguće, da se dodje do podjeljivanja tih zajmova, jer su paku zbilja veoma potrebni.

Točka 5.

Ini predlozi.

Barković Juraj tuguje što se nije našao tko da uzme bika. Priznaje da je tomu u velike kriva ovogodišnja nestašica krme, ali, misli, da će biti tomu krivo također to, što članovi zadruge nisu plaćali nikakove pristojbe za naskok, te voditelj nije bio dovoljno naplaćen za svoj trud i pogibelj. On preporučuje, da se u buduće pogodbe umetne uvijek, da i članovi imaju plaćati barem polovicu obćne pristojbe za svaki naskok. Tim će ipak nešto više priteći voditelju postaje, pa će se onda laglje naći čovjeka voljna primiti vođenje postaje.

Predsjednik odvrati, da će se na to imati obzira kod sklapanja buduće pogodbe, nego veli, da to ne ovisi toliko o predsjedništvu i odboru zadruge, koliko o gospodarskom vieću, koje bika daje i uvjete ustanovljuje. U koliko je njemu poznato, u pogodbi, što ju voditelj sklapa, nije rečeno, da su članovi zadruge prosti od plaćanja pristojbe, pa neka se voditelj drži pogodbe i plaća od svakoga plaću za naskok.

Jer je velika šteta što u cijelom djelokrugu naše zadruge nema jednog bika, te su ljudi prisiljeni poći daleko sa kravami, preporučuje, neka se svi brinu da se nadje čovjeka voljna i sposobna za vođenje postaje. Taj čovjek ne treba da bude baš član zadruge.

Dr. M. Trinajstić, spomenuv kako su danas svi pomno i rado slušali liepo predavanje gosp. učitelja, predložio je koristiti naši poljodjelci imali, kada bi mogli često čuti ovakove pouke, ali ne samo ovako u zatvorenoj sobi, nego svagdje, a najviše u svojem polju, u svojem vinogradu, u svojoj konobi, u svojoj štali i u svojoj kući. To je sada posve nemoguće, jer ima u Istri premalo učitelja poljodjelstva i svatko ima preogroman kotar. Tako n. pr. naš gosp. učitelj ima cijeli voloski i koparski kotar i veći dio porečkoga kotara. U takovih prilikah on može doći do nas najviše jedan dva puta na godinu, a s tim je nama veoma malo pomoženo.

Pitali su me mi i pitali su i drugi, da se daće po jednog učitelja za svaki sudbeni, ili, za sada, barem za svaki politički kotar; ali žalibože naše molbe nisu bile uslišane i nema izgleda da budu tako brzo.

Jer je pa sila i potreba skrajna, on predlaže, da se naša zadruga obrati predstavkom na sve občine u kotaru, da bi se one složile i na zajedničke troškove uzele u službu jednog putujućeg učitelja poljodjelstva i ujedno molile vladu i pokrajinu, da i one štogod sa primjerenom podporom pripomognu.

Više prisutnih članova podkriepiše shodnost i potrebu takova koraka.

Kod glasanja bude taj predlog jednoglasno prihvaćen.

Točka 6.

Izzdrlebanje gospodarskog orudja.

Medju članove prisutne bilo je izzdriebrano 27 nozeva Kund, od kojih je dva darovao gosp. učitelj.

Iza toga predsjednik zatvori skupštinu u 1 sat po podne, zahvaliv prije svega gosp. učitelju Sancinu na trudu, što si ga je dao, da posjeti ovu skupštinu i da drži onako poučno i zanimivo predavanje, pak svim članovom, što su se tako mnogobrojno odazvali, zahvaliv, da njim ovogodišnji trud u njihovih vinogradih i njivalih bude blagoslovljen obilatom plodom

Viktor Tomičić,

predsjednik.

Dr. M. Trinajstić,

tajnik.